

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 221/2023-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa v 1. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a sťažovateľky v 2. rade [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Tdo/31/2022 z 8. februára 2023 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti na ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa podaním označeným ako ústavná sťažnosť doručeným ústavnému súdu 24. marca 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4Tdo/31/2022 z 8. februára 2023. Navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň sa domáhajú náhrady trov ich právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom advokátom, o ktorého ustanovenie požiadali.

2. Z ústavnej sťažnosti a ústavným súdom vyžiadaného napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že uznesením Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) č. k. 17Nt/2/2019 zo 6. augusta 2020 bol podľa § 399 ods. 2 Trestného poriadku zamietnutý návrh sťažovateľov na povolenie obnovy konania vedeného proti sťažovateľovi v 1. rade okresným súdom pod sp. zn. 11T/66/2014, ktoré bolo skončené rozsudkom z 20. októbra 2016 v spojení s uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4To/98/2016 z 12. januára 2017, a to z dôvodu, že neboli zistené podmienky obnovy konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku.

3. Krajský súd uznesením č. k. 1Tos/124/2020 z 9. decembra 2020 sťažnosť podanú sťažovateľmi proti prvostupňovému uzneseniu o zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania zamietol podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

4. Druhostupňové rozhodnutie sťažovateľ v 1. rade napadol z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. h) a i) Trestného poriadku dovolaním s odôvodením, že mu bol uložený trest mimo zákonom stanovenej trestnej sadzby a že rozhodnutie bolo založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Podľa jeho názoru okresný súd rozsudkom č. k. 11T/66/2014 z 20. októbra 2016 pri stanovení výšky trestu porušil základné zásady trestného konania, a to že do základných ľudských práv a slobôd možno zasahovať iba v miere nevyhnutnej na dosiahnutie účelu trestného konania za súčasného rešpektovania dôstojnosti osôb a ich súkromia s tým, že nikoho nemožno stíhať za trestný čin, za ktorý už bol právoplatne odsúdený. Sťažovateľ v 1. rade v dovolaní argumentoval, že použitím § 38 ods. 5 Trestného zákona v rámci ukladania trestu odňatia slobody predmetnej trestnej veci a zároveň následným rozhodnutím o neosvedčení sa v skúšobnej dobe a nariadením výkonu zvyšku trestu odňatia slobody v inej trestnej veci bol za skutok spáchaný v tejto trestnej veci opakovane postihnutý, čo nie je v zmysle zákonných zásad trestného konania prípustné. Rovnako v dovolaní súdom nižšieho stupňa vyčítal, že pri ukladaní trestu nezohľadnili zásadu jeho individualizácie vyjadrenú v § 39 ods. 1 Trestného zákona, a to napriek negatívnym dopadom uloženého trestu na záujmy, práva a potreby jeho maloletého syna. S tvrdenou neprimeranosťou uloženého trestu a potrebou jeho individualizácie sa nevysporiadali ani sudy konajúce o návrhu na povolenie obnovy konania, čím mali porušiť jeho právo na spravodlivý súdny proces, ktoré by malo byť dôvodom na povolenie navrhovanej obnovy konania, keďže zásadným spôsobom ovplyvnilo jeho postavenie.

5. V rámci doplnení podaného dovolania sťažovateľ v 1. rade zdôrazňoval potrebu dodržiavania základných ľudských práv a slobôd, ako aj medzinárodných štandardov. Použitie § 38 ods. 5 Trestného zákona pri ukladaní trestu spôsobilo uloženie neprimerane prísneho trestu odňatia slobody a toto pochybenie nebolo odstránené ani v konaní o návrhu na povolenie obnovy konania, ale ani v predošlom dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 3Tdo/21/2019. Uvádza, že sudy nižšieho stupňa v jeho trestnej veci ignorovali a bagatelizovali § 34 ods. 1, 2, 3 a 4 Trestného zákona, opomenuli okolnosti prípadu a jeho pomery, čo spôsobilo, že nebola vyvážená tzv. spravodlivá rovnováha. Krajský súd, ale ani okresný súd sa s týmito otázkami nevysporiadali. Argumentoval ďalej, že podľa Európskeho súdu pre ľudské práva (i keď v civilných sporových veciach), je obnova konania vždy možná, pokiaľ v konaní došlo k justičnému omylu, závažnej vade konania, zneužitiu právomoci, zjavnému pochybeniu pri aplikácii hmotného práva alebo k akémukoľvek inému závažnému dôvodu vyplývajúcejmu zo záujmov spravodlivosti. Poukazujúc na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 9. júna 2015 vo veci PSMA, spol. s r. o., proti Slovenskej republike č. 42533/11 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) sťažovateľ v 1. rade vyjadril názor, že možnosť podať dovolanie aj proti obnove konania v spojení s ukladaním trestu je daná, pretože nikto by nemal byť zbavený svojich základných práv a účinné prostriedky nápravy musia existovať vždy tam, kde došlo k zásahu do týchto práv. V podaniach v ďalšom namietal porušenie jeho práv z dôvodu, že sudy nižšieho stupňa pri výmere trestu odňatia slobody neprihliadali na jeho osobné pomery, čo malo za následok uloženie exemplárneho trestu, ktorý mal negatívny vplyv na jeho dieťa.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením č. k. 4Tdo/31/2022 z 8. februára 2023 podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku dovolanie sťažovateľa v 1. rade odmietol, pretože bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti tvrdia, že dovolanie najvyššiemu súdu podávali s odvolaním sa na čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 154c ods. 1 ústavy, pretože všeobecné súdy konajúce v trestnej veci týkajúcej sa sťažovateľa v 1. rade dovtedy postupovali formalisticky a ich právam poskytli len teoretickú a iluzórnú ochranu.

8. Domáhali sa predovšetkým prednostného uplatňovania ustanovení dohovoru alebo iných medzinárodných zmlúv zaručujúcich im viac práv, resp. vyšší stupeň ochrany základných práv a na poklade toho boli toho názoru, že nebolo možné odmietnuť pomoc, resp. poskytnúť im ochranu v dovolacom konaní, pretože „zákon má charakter zúžiť možnosť pomoci“, avšak osoby domáhajúce sa spravodlivého procesu nemôžu byť vylúčené z možnosti dovolávať sa iných princípov.

9. Namietajú, že najvyšší súd im v dovolacom rozhodnutí nevysvetlil, z akého konkrétneho dôvodu sa v dovolaní neriadil ich požiadavkou aplikácie čl. 7 ods. 2 a 5 a čl. 154c ods. 1 ústavy, a teda prečo nepostupoval uprednostnením ustanovení dohovoru a Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a nad rámec zákona im neposkytol ochranu.

10. Podľa názoru sťažovateľov najvyšší súd im odmietol poskytnúť ochranu (*denegatio in iustitia*), keď odmietol konať nad rámec zákona „využitím medzinárodných záväzkov a ústavy“.

11. Sťažovatelia zároveň trvajú na tom, že v konaní o návrhu na povolenie obnovy poskytli také dôkazy a skutočnosti, ktoré mohli zmeniť rozhodnutie v danej trestnej veci.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a charty uznesením najvyššieho súdu č. k. 4Tdo/31/2022 z 8. februára 2023, ku ktorému malo dôjsť odmietnutím dovolania sťažovateľa v 1. rade z dôvodu, že bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné s čím sťažovatelia nesúhlasia.

13. Ústavný súd v prvom rade považuje za potrebné pripomenúť, že podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 alebo § 131a neustanovujú inak. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti najmä petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha, čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Takto vymedzený rozsah prieskumu ústavného súdu môže byť vo výnimočných okolnostiach modifikovaný (zvyčajne rozšírený) dôvodmi ústavnej sťažnosti (tak ako to *expressis verbis* vyplýva

z § 45 zákona o ústavnom súde; pozn.), z ktorých ale musí zrozumiteľne vyplývať nespochybniteľný záujem sťažovateľa podrobiť ústavnoprávnemu prieskumu konkrétne a adresne vymedzené rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah (vymedzený predmetom, subjektom a inými, najmä časovými súvislosťami), na čo musí nevyhnutne vecne nadväzovať aj pregnantná súvzťažná ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa. Jedine za kumulatívneho splnenia týchto podmienok je tak potom možné prekročiť petit ústavnej sťažnosti pri rešpektovaní ontologickej podstaty tohto ústavného inštitútu, potierajúc pritom prehnanú ústavnoprávnu solemnitú, ktorej dôsledky by mohli ohroziť materiálnu ochranu sťažovateľových základných práv a slobôd (I. ÚS 514/2020, ZNaU 84/2020). Ak tieto podmienky splnené nie sú, tvrdenie o porušení iných práv alebo iným subjektom uvedené v odôvodnení ústavnej sťažnosti mimo navrhovaného petitu ústavný súd považuje iba za súčasť argumentácie.

14. Sťažovatelia v odôvodnení ústavnej sťažnosti namietali, že v ich prípade boli okrem základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy porušené aj čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 13 ods. 4 ústavy a práva podľa čl. 47 a čl. 49 ods. 3 charty, avšak toto svoje tvrdenie zodpovedajúcou argumentáciou nepodporili, a to dokonca ani v tom smere, že by ich porušenia sa dopustil najvyšší súd, proti ktorému ako jedinému orgánu verejnej moci ústavná sťažnosť v zmysle požadovaného návrhu rozhodnutia bez akýchkoľvek pochybností smeruje. Keďže vyslovenia porušenia označených článkov ústavy a charty sa v petite ústavnej sťažnosti nedomáhali a z dôvodov ústavnej sťažnosti nevyplývajú ani žiadne výnimočné okolnosti, pre ktoré by prichádzala do úvahy modifikácia (rozšírenie) petitom vymedzeného rozsahu požadovaného ústavnoprávného prieskumu, ústavný súd ustálil predmet ústavnej sťažnosti, tak ako je uvedené v bode 1 odôvodnenia tohto rozhodnutia.

15. V zmysle uvedeného ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľov na odstránenie vytýkaného nedostatku ich ústavnej sťažnosti, keďže by to bolo neúčelné a nevhodné z dôvodu, že aj v prípade, ak by sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť, ktorá by odstránila prípadné nejasnosti, neprineslo by to pre nich vecne iný výsledok.

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa v 1. rade

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane uvádza, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť predovšetkým vtedy, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

18. Ústavný súd pripomína, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46

ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

19. Ako z ústavným súdom vyžiadaného napadnutého rozhodnutia vyplýva, najvyšší súd dovolanie sťažovateľa v 1. rade odmietol podľa § 382 písm. f) Trestného poriadku, pretože bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. Citujúc príslušné ustanovenia Trestného poriadku, dovolací súd ozrejmil, že dovolanie je jedným z mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré možno podať iba proti takzvaným meritórnym rozhodnutiam, teda rozhodnutiam vo veci samej, ktorými sa trestné stíhanie končí a ktoré sú výslovne vymenované v § 368 ods. 2 Trestného poriadku. Prípustnosť dovolania teda nie je možné vyvodzovať len z izolovaného znenia § 368 ods. 1 Trestného poriadku bez súčasného použitia jeho ods. 2, pretože § 368 ods. 2 Trestného poriadku na ods. 1 výslovne odkazuje. Najvyšší súd preto uzavrel, že vecnému preskúmaniu sťažovateľom v 1. rade dovolaním napadnutého rozhodnutia, ktorým nebolo vyhovené návrhu sťažovateľov na povolenie obnovy konania, bránilo zistenie, že dovolanie bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok nebol prípustný.

20. Sťažovateľ v 1. rade nijako nie to ešte ústavnoprávne relevantným spôsobom v ústavnej sťažnosti nespochybňuje, že najvyšším súdom zvolený postup v dovolacom konaní a jeho výsledok sú v súlade so znením príslušných ustanovení platného a účinného procesnoprávneho predpisu, ktorým sa dané konanie riadilo (Trestného poriadku). Zotráva však na názore, že spravodlivosť, ktorú zaručujú medzinárodné dohovory a na ich základe prijatá judikatúra, si v jeho veci vyžadovala riadne preskúmanie rozhodnutí o návrhu na povolenie obnovy konania aj v dovolacom konaní.

21. Pre úplnosť ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

22. Ústavný súd však konštatuje, že sťažovateľom v 1. rade prezentovaný názor o povinnosti najvyššieho súdu preskúmať v dovolacom konaní aj rozhodnutie, proti ktorému zákon tento mimoriadny opravný prostriedok nepripúšťa, nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia medzinárodnej zmluvy upravujúcej ľudské práva a základné slobody, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom a nenasvedčuje tomu ani judikatúra orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

23. Absolutizujúc názor sťažovateľa, v podstate by došlo k úplnej diskvalifikácii aktuálnej zákonnej úpravy podmienok prípustnosti dovolania, čo sa týka výpočtu rozhodnutí, proti ktorým je tento mimoriadny opravný prostriedok možné použiť.

24. Z kvalifikovaných medzinárodných zmlúv nemožno odvodiť ani záver, že ak vnútroštátna úprava za splnenia istých podmienok dáva k dispozícii účastníkovi (tu trestného) konania mimoriadny opravný prostriedok, tento musí byť uplatniteľný aj v situácii, ak definované zákonné podmienky jeho aplikácie splnené nie sú s tým, že spravodlivosť konania si to vyžaduje.

25. Sťažovateľ v 1. rade vo vzťahu k pôvodnému rozhodnutiu v trestnom konaní, ktorým bol uznaný vinným zo spáchania trestného činu a odsúdený na trest odňatia slobody, využil mimoriadny opravný prostriedok – návrh na povolenie obnovy konania, pričom z hľadiska medzinárodnej úpravy ochrany ľudských práv a základných slobôd, ktorej sa sťažovateľ v 1. rade domáha (t. j. pri námietke, že takým rozhodnutím došlo k porušeniu základných práv a slobôd), sa ako účinným právnym prostriedkom nápravy proti rozhodnutiu o takomto návrhu javí podanie ústavnej sťažnosti (nie dovolania).

26. Ústavný súd uzatvára, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Georgidias c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné.

27. V prípade sťažovateľa v 1. rade jednoznačne došlo k naplneniu požiadaviek vyplývajúcich z obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia jasne a zreteľne uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľa v 1. rade odmietnuť, pritom jeho závery sú v súlade so znením, zmyslom aj účelom interpretovanej a aplikovanej právnej úpravy.

28. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov, teda za porušenie tohto základného práva nemožno považovať neúspech (nevyhovenie návrhu) v konaní pred všeobecným súdom (napr. I. ÚS 8/96, III. ÚS 197/02, III. ÚS 284/08). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia (po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení) skutkový stav a po použití relevantných právnych noriem vo veci rozhodnú za predpokladu, že skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

29. O zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom príslušného orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípade z iných dôvodov. Za zjavne

neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú ústavnú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. III. ÚS 565/2017, I. ÚS 584/2020).

30. S prihliadnutím na všetky dosiaľ uvedené skutočnosti a okolnosti danej veci ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v 1. rade odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľky v 2. rade

31. Ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je prípustná proti právoplatným rozhodnutiam, opatreniam alebo iným zásahom orgánov verejnej moci, pričom musí byť podaná oprávneným subjektom. Aktívne procesne legitimovaným účastníkom konania na podanie ústavnej sťažnosti je sťažovateľ. Sťažovateľa v zmysle čl. 127 ústavy a § 122 zákona o ústavnom súde možno definovať ako fyzickú osobu alebo právnickú osobu, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci boli porušené jej základné práva a slobody alebo ľudské práva a základné slobody vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a ktorá bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom (*Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020*).

32. Od vymedzenia ústavnej sťažnosti, jej predmetu a účelu sa odvíja aj aktívna sťažnostná legitimácia. Zjednodušene povedané, v prípade ochrany subjektívnych práv táto svedčí fyzickej a právnickej osobe tvrdiacej, že na nich bola ukrátená ako účastník konania (strana sporu). I keď aktívna sťažnostná legitimácia nemá formálne povahu procesnej podmienky konania pred ústavným súdom, je ústavný súd povinný skúmať ju počas celého konania. Nepreukázanie aktívnej sťažnostnej legitimácie má za následok rozhodnutie ústavného súdu o odmietnutí ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde (*Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020*).

33. Z predmetného zákonného ustanovenia vo vzťahu k aktívnej sťažnostnej legitimácii fyzickej a právnickej osoby vyplývajú dve podmienky, ktoré musia byť kumulatívne spojené preto, aby takáto osoba mohla svoje oprávnenie podať ústavnú sťažnosť preukázať. Týmito podmienkami sú ukrátenie na subjektívnych verejných právach spojených s vydaním napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia či iného zásahu orgánu verejnej moci a postavenie účastníka v konaní pred orgánom verejnej moci, v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie orgánu verejnej moci, alebo vykonaný iný zásah (*Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020*).

34. Podmienka účasti v konaní pred orgánom verejnej moci síce z čl. 127 ústavy ani § 122 zákona o ústavnom súde explicitne nevyplýva, možno ju však vyvodiť z definície sťažovateľa a priamo aj z judikatúry ústavného súdu. Preto sťažnostná legitimácia nesvedčí fyzickej osobe ani právnickej osobe, ak neboli účastníkmi napadnutého konania, resp. konania, v ktorom bolo napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie vydané alebo bol vykonaný iný zásah. Samotná skutočnosť, že orgán verejnej moci so sťažovateľom ako s účastníkom konania nekonal, zakladá (v okolnostiach danej veci) dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej neoprávnenou osobou, napr. sp. zn. I. ÚS 334/2018, sp. zn. IV. ÚS 523/2018 (*Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív*. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020).

35. Z obsahu napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nevyplýva a netvrdia to ani sťažovatelia v ústavnej sťažnosti, že by sťažovateľka v 2. rade podala dovolanie ako oprávnená osoba v prospech obvineného sťažovateľa v 1. rade s jeho výslovným písomným súhlasom, ako to vyžaduje § 369 ods. 5 Trestného poriadku. Samotná skutočnosť, že najvyšší súd v napadnutom konaní nekonal so sťažovateľkou v 2. rade ako s účastníkom, zakladá v okolnostiach danej veci dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako podanej neoprávnenou osobou podľa § 56 ods. 2 písm. e) podľa zákona o ústavnom súde.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

36. Ústavný súd môže podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a ústavný súd tak žiadosti sťažovateľov podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nevyhovел (bod 2 výroku tohto uznesenia).

37. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľov bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa ich ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 5. apríla 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu